

CZYM JEST NAGRODA LUX?

Ustanowiona w roku 2007, nagroda filmowa LUX przyznawana jest co roku przez Parlament Europejski. Nagroda LUX ma dwa główne cele: wspieranie publicznej debaty na temat Europy oraz obiegu europejskich koprodukcji na terenie Unii Europejskiej. Dystrybucja, ograniczona przez bariery językowe, jest „piętą achillesową” kina europejskiego. Celem Nagrody LUX jest przezwyciężanie tych barier.

Nagroda LUX pomaga filmom europejskim trafić do szerszego grona widzów, wspierając proces tworzenia napisów oraz dystrybucji. Przez Nagrodę LUX, Parlament Europejski wspiera różnorodność kulturową, jednocześnie budując porozumienie między mieszkańcami Europy.

CZYM SĄ DNI FILMOWE LUX?

To cykl projekcji 3 filmów Oficjalnego Konkursu Nagrody LUX we wszystkich 28 państwach Unii Europejskiej w tym samym czasie - jesienią 2013. W związku z tym wydarzeniem, dla 3 filmów konkursowych zostaną przygotowane napisy w 24 oficjalnych językach Unii. Celem tego przedsięwzięcia jest zaprezentowanie jak największej liczbie Europejczyków różnorodności i bogactwa kina europejskiego oraz podjęcie dyskusji na tematy przedstawione w filmach tegorocznej edycji. Filmy te traktują o sprawach wspólnych dla nas wszystkich, opowiadają nasze historie, wzbudzają w nas emocje i zajmują się problemami, z którymi mierzymy się w życiu codziennym.

W JAKI SPOSÓB WYBIERANE SĄ FILMY?

Filmy wybierane są przez grupę profesjonalistów branży filmowej, czyli komisję selekcyjną. Trzy filmy biorące udział w oficjalnym konkursie to właśnie wybór tej komisji.

Ale to posłowie do Parlamentu Europejskiego wybierają i nagradzają laureata. W tym roku oficjalna uroczystość odbędzie się 11 grudnia.

CZYM JEST WYRÓŻNIENIE PUBLICZNOŚCI?

Wyróżnienie Publiczności to wybór widzów głosujących na ulubiony film konkursowy. Wystarczy odwiedzić naszą stronę www.luxprize.eu lub profil na Facebooku i podzielić się swoją opinią. Wyniki głosowania zostaną ogłoszone na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Karłowych Warach w 2014 roku. Będzie to symboliczne zamknięcie tegorocznej edycji LUX i, wraz z przedstawieniem nowej dziesiątki filmów Oficjalnej Selekcji, początek drogi do kolejnej.

PARLAMENT EUROPEJSKI

NAGRODA
LUX

POKAZUJEMY BOGACTWO KULTUR

MIELE
VALERIA GOLINO

OBEJRZYJ,
WEŹ UDZIAŁ
W DEBACIE
I ZAGŁOSUJ

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

DNI FILMOWE LUX

3 FILMY | 24 JĘZYKI
28 KRAJÓW EUROPEJSKICH
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE

Reżyser: Valeria Golino
Kraj: Włochy, Francja
Rok: 2013
Czas trwania: 100'
Obsada: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, laia Forte
Producent: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Produkcja: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films
Nagrody/nominacje: Cannes 2013, Un Certain Regard, Brussels Film Festival 2013, Nagroda filmowa LUX 2013 - finał konkursu, Globi d'Oro 2013 - najlepszy debiut, najlepsza aktorka (Jasmine Trinca)

Streszczenie

Irene żyje samotnie w pewnej izolacji społecznej. Pomaga nieuleczalnie chorym godnie odejść z tego świata poprzez potajemne podawanie im leków. Pewnego dnia dostarcza śmiertelną dawkę nowemu „klientowi”, po to by chwilę później odkryć, że ten jest zupełnie zdrowy. Irene zrobi wszystko żeby nie być odpowiedzialną za jego samobójstwo. Od tej chwili Irene i Grimaldi wbrew sobie tkwią w napiętej i nietypowej relacji, która na zawsze odmieni życie Irene.

W KRĘGU MIŁOŚCI

Reżyser: Felix van Groeningen
Kraj: Belgia
Rok: 2012
Czas trwania: 110'
Obsada: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster
Producent: Dirk Impens
Współproducent: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings
Produkcja: Menuet Producties, Topkapi Films
Nagrody/nominacje: Berlinale 2013 - specjalna nagroda publiczności w sekcji Panorama, CPH PIX 2013, Nagroda filmowa LUX 2013 - finał konkursu, Tribeca Film Festival 2013

Streszczenie

Film „W kręgu miłości” opowiada historię miłości Elise i Didera. Ona prowadzi salon tatuażu, on gra na banjo w zespole. Przeżywają miłość od pierwszego widzenia, mimo że bardzo wiele ich dzieli. On mówi, ona słucha. On jest zagorzałym ateistą, a jednocześnie naiwnym romantykiem. Ona ma wytatuowany krzyż na szyi, choć twardo stąpa po ziemi. Ich szczęście jest zupełne po narodzinach córki Maybelle. Niestety w wieku sześciu lat Maybelle zapada na poważną chorobę. Didier i Elise reagują na różne sposoby, ale Maybelle nie pozostawia im wyboru: będą musieli wspólnie o nią walczyć.

THE SELFISH GIANT

Reżyser: Clio Barnard
Kraj: Wielka Brytania
Rok: 2013
Czas trwania: 93'
Obsada: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Producent: Tracy O'Riordan
Produkcja: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour
Nagrody/nominacje: Cannes 2013, Directors' Fortnight, Nagroda filmowa LUX 2013 - finał konkursu

Streszczenie

Współczesna bajka o 14-letnim Arborze i jego najlepszym przyjacielu Swiftym. Chłopcy zostają relegowani ze szkoły i żyją na marginesie społeczności lokalnej. Poznają Kittena, handlarza złomem, i zaczynają dla niego pracować używając do zbierania złomu konia z wozem. Tworzą zgrany zespół: Swiftym ma naturalny talent do zajmowania się końmi, a Arbor żyłkę biznesową i łatwość wysławiania się. Trwa to do czasu, kiedy Arbor podejmuje rywalizację z Kittenem, przez co staje się zachłanny i brutalny. Napięte stosunki prowadzą do tragicznego zdarzenia, które wszystkich zmieni w sposób nieodwracalny.

Bo kino potrafi nas wzruszać, a kultura ma moc otwierania nam oczu. Bo kino i kultura są idealnym narzędziem do odkrywania naszej wspólnej przeszłości, jak i różnic. Bo jesteśmy zjednoczeni w różnorodności, a Unia Europejska to nasz wspólny dom.

MIELE Valerii Golino, **W KRĘGU MIŁOŚCI** (The Broken Circle Breakdown) Felixa van Groeningena oraz **THE SELFISH GIANT** Clio Barnard to filmy drugiej edycji Dni Filmowych LUX, organizowanych przez Parlament Europejski.

Te trzy wyjątkowe filmy odzwierciedlają bogactwo, głębie i piękno kina europejskiego. Każdy z nich podejmuje inne kwestie dotyczące współczesnego społeczeństwa, przybliżając je realistycznie lub z wyobraźnią, ostro bądź subtelnie.

Zobacz te filmy i dołącz do dyskusji na www.luxprize.eu na temat słuszności (lub nie) łagodzenia bólu tych osób, które nie mogą świadomie podjąć ostatecznej decyzji (MIELE), o tym jak reagują nastolatki wykluczone przez społeczeństwo i instytucje (THE SELFISH GIANT), albo o tym jak młoda para doświadcza tragicznych zdarzeń, które kwestionują ich wartości (W KRĘGU MIŁOŚCI).

28 KRAJÓW EUROPEJSKICH

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJÓN,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG /
LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSZAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

OBEJRZYJ,
WEŹ UDZIAŁ
W DEBACIE
I ZAGŁOSUJ

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

ISTOTNY TEMAT

Eutanazja jest oczywistym tematem filmu Valerii Golino oraz stanowi przedmiot spornej debaty w wielu państwach europejskich. Podczas gdy nieliczne państwa, takie jak Belgia, Holandia czy Szwajcaria, zalegalizowały czynną eutanazję w pewnych okolicznościach, większość pozostałych państw uważa, że jest ona tożsama z zabójstwem i dlatego zdecydowanie karygodna. Niektóre państwa, takie jak Norwegia, Finlandia, Francja czy Hiszpania, dopuszczają lub mniej bardziej jednoznacznie eutanazję bierną, czyli zaprzestanie leczenia w przypadku nieuniknionej śmierci, jednak na podstawie dobrowolnej prośby pacjenta. Inne państwa z kolei, zwłaszcza te o silnej tradycji katolickiej, jak Włochy, Polska i Portugalia, czy też prawosławna Grecja, zdecydowanie jej zakazują. We Włoszech, gdzie toczy się akcja *Miele*, czynną eutanazję traktuje się jak przestępstwo zagrożone karą od 5 do 16 lat pozbawienia wolności. Taki stan rzeczy nie oznacza, że zagadnienie to przestaje być tematem ożywionej debaty, a film Valerii Golino oraz przyjęcie w nim określonego stanowiska w oczywisty sposób podsycają tę debatę.

Wymowa tego rodzaju filmu nie ogranicza się jednak do prostego opowiedzenia się za lub przeciw w kwestii legalizacji eutanazji. Film *Miele* przedstawia wyjątkową historię, która dokładnie uwiadamia przepaść między przekonaniami głównej bohaterki a rzeczywistością – nieuchronnie bardziej złożoną, pełną sprzeczności, która wkrótce podważy jej światopogląd. Choć pan Grimaldi jest istotnie w dość podeszłym wieku, od razu oświadcza, że nie ma problemów ze zdrowiem i że planuje popełnić samobójstwo tylko dlatego, że stracił chęć do życia. Taka postawa jest jednak głęboko sprzeczna z zasadami, jakim Irène – jak naprawdę nazywa się Miele – pragnie się kierować: chce ona pomagać osobom, których cierpieniu lub niepełnosprawności nie można w żaden sposób ulżyć.

W KILKU SŁOWACH

Miele, młoda Włoszka, wyjeżdża do Meksyku i tam w aptece kupuje pudełko Lamputalu, produktu przeznaczonego z założenia do uspiania chorych psów... Kiedy jednak powraca do Włoch, dla widza staje się jasne, że Miele wykorzystuje produkt nielegalnie, aby osobom bardzo cierpiącym umożliwić śmierć na życzenie, w sposób tak godny, jak tylko to możliwe.

Młoda kobieta prowadzi podwójne życie, czego nieświadomi są jej bliscy, aż do dnia, w którym pewien pan Grimaldi, rzymski inżynier, zechce skorzystać z jej usług. Jego postawa będzie zaskoczeniem dla kobiety nazywanej Miele¹ i zachwieje jej przekonaniem.

prawdziwej pracy, w której Irène mogłaby się rozwinąć zawodowo: chociaż Irène jest wierna swojej własnej etyce, trudno sobie wyobrazić, by chęć zysku nie odgrywała żadnej roli w jej działaniu w czasie, gdy we Włoszech, podobnie jak w innych państwach południowej Europy, notuje się wysoką stopę bezrobocia wśród młodzieży²... I kiedy Grimaldi zadaje jej pytanie, czy nie ma „żadnego planu, żadnych ambicji”, odpowiada mu, mówiąc jedynie o swojej aktualnej „działalności”, nie wspomina o żadnej perspektywie kariery zawodowej.

Ponadto mimo że Irène utrzymuje relacje uczuciowe z dwoma różnymi mężczyznami, relacje te wydają się pozbawione namiętności, pełne mniej lub bardziej istotnych kłamstw, a w rezultacie mało satysfakcjonujące. Żaden z tych związków nie wydaje się prowadzić do założenia rodziny lub możliwych narodzin dziecka: w filmie pojawia się co prawda obraz minionego rodzinnego szczęścia, jest to jednak wspomnienie Irène z czasów dzieciństwa, gdy spędzała ferie zimowe w towarzystwie ojca i jeszcze żyjącej wówczas matki. Ponadto można zauważyć, że wokół Irène nie ma żadnej grupy, z którą czułaby się związana i która mogłaby być dla niej wsparciem.

Z punktu widzenia kinematografii sposób reżyserowania podkreśla izolację postaci, na które widz często spogląda poprzez ekrany, szyby, okna stanowiące przeszkodę i tworzące dystans, szczególnie w stosunku do Irène. Podobnie muzyka płynąca z przenośnych cyfrowych odtwarzaczy muzycznych izoluje młodą kobietę samotnie przemierzającą ulice pośród obojętnych ludzi.

Tą widoczną samotność można bez wątpliwości uznać za jeden ze skutków rosnącego indywidualizmu społeczeństw zachodnich, charakteryzujących się zwłaszcza upadkiem wielkich ideologii politycznych i religijnych oraz ważnych instytucji społecznych, takich jak rodzina, związki zawodowe czy

Mimo że ta młoda kobieta łamie prawo obowiązujące w jej kraju, pozostanie ona wierna innym zasadom, bardziej lub mniej wyraźnie sformułowanym, które zostaną skonfrontowane z nową sytuacją: Czy można dopuścić myśl, że ktoś popełnia samobójstwo tylko dlatego, że stracił chęć do życia, jak pojmuje to Grimaldi? Czy pomoc komuś w popełnieniu takiego czynu jest uzasadniona? Tym rozważaniom natury moralnej towarzyszy wzrost świadomości młodej kobiety: w rozmowie z Grimaldim przeciwstawia ona jego postawę postawie wszystkich osób, którym pomogła umrzeć w ciągu ostatnich trzech lat, a które głęboko pragnęły żyć, nie mogąc jednocześnie już znieść cierpienia, które im nieustannie towarzyszyło.

Centralnym zagadnieniem filmu jest zatem kwestia zasad – narzucanych przez każde społeczeństwo lub określanych samodzielnie przez każdą jednostkę. Gdy Miele zdaje sobie sprawę, że wbrew sobie złamała fundamentalną jej zdaniem regułę, Irène nie jest już w stanie przestrzegać prostych zasad ustalonych w trakcie jej działań (nieużywanie pewnych zwrotów, takich jak „do widzenia” czy „życzy sobie Pan/Pani...”, które odnoszą się do potencjalnej przyszłości). Staje również wobec reakcji współnika czy też zleceniodawcy, który w odpowiedzi na opisywany przez Irène przypadek Grimaldiego mówi po prostu: „Zasady nie istnieją!” Brak norm, brak prawa w najgłębszym tego słowa znaczeniu, okazuje się dla młodej kobiety nie do zniesienia.

W filmie poruszono także, przez pryzmat wątpliwości targających główną bohaterką, zagadnienie norm w społeczeństwach zachodnich, gdzie każda ustawa poddawana jest demokratycznej debacie, a żaden transcendentny organ, tradycja ani autorytet (moralny, polityczny czy jakikolwiek inny) nie może być punktem odniesienia dla wszystkich jednostek. Jednocześnie brak uznanej

normy, spór w najmocniejszym tego słowa znaczeniu, taki jak spór Irène z Grimaldim, także wywołują niepewność, a nawet lęk, który może stać się nie do zniesienia dla wielu osób. Irène nie zostawia starszemu człowiekowi możliwości wyboru, tylko stara się przekonać go, aby zmienił swoją tragiczną decyzję. I chociaż Grimaldi ostatecznie oddaje jej butelkę barbituranów, to jego brutalne samobójstwo na końcu filmu jest ostateczną porażką młodej kobiety, niezdolnej przekonać innych do swoich racji i najszybszych przekonań... W ten dość pesymistyczny sposób film unaczynia istnienie fundamentalnego konfliktu, czy to między jednostkami, jak Irène i Grimaldi, a także w obrębie rodzin, jak wtedy, gdy w opozycji stają chory brat i siostra, wewnętrznie buntująca się wobec jego wyboru, czy też między europejskimi państwami, gdyż dwa wspomniane w filmie sąsiadujące ze sobą kraje – Szwajcaria i Włochy – prowadzą zupełnie różną politykę w sprawie eutanazji.

PYTANIE EGZYSTENCJALNE?

Niezależnie od kwestii słuszności eutanazji osób umierających lub poważnie cierpiących chęć śmierci wyrażana przez Grimaldiego pośrednio zmusza Irène do zadania sobie pytania o sam sens istnienia, istnienia inżyniera, jej samej i każdego człowieka. Po co żyć, jeśli się już niczego nie pragnie, jeśli na nic nie ma się już ochoty – zastanawia się starszy człowiek...

Wydaje się, że Irène nie jest w stanie odpowiedzieć na to pytanie, przedstawiając konkretne argumenty, a jej życie charakteryzuje się także pewną pustką, relatywnym brakiem prawdziwie pozytywnych powodów, aby żyć. Krąg rodziny ogranicza się do samego ojca, którego Irène okłamuje w sprawie jej nielegalnej działalności, co nie pozostawia miejsca na podjęcie

-1-

-2-

szkoła³. Jednakże wynikająca stąd większa subiektywna wolność oznacza pojawienie się nowej trudności: jak nadać lub znaleźć sens indywidualnej egzystencji, szczególnie w momencie kryzysu, takiego jaki wywołuje decyzja Grimaldiego.

Choć nie jest to bezpośrednia reakcja na kryzys, jedyną prawdziwą namiętnością, która pobudza Irène, jest intensywne uprawianie sportu – jazda na rowerze, a w jeszcze większej mierze pływanie w morzu. Nacisk, jaki położono na to samotne pływanie w lodowatej wodzie wymagające użycia kombinezonu, odzwierciedla bez wątpienia zaangażowanie psychologiczne młodej kobiety, która poprzez tego typu aktywność rozładowuje swoje obawy (niewypowiedziane, ale widoczne w trakcie kolejnych zabiegów eutanazji). Ponownie jednak chodzi tutaj o sport uprawiany indywidualnie, w oderwaniu od innych ludzi.

Paradoksalnie to właśnie z Grimaldim Irène będzie chciała stworzyć relację prawdziwie ludzką, opartą na zaufaniu i oddaniu się, szczególnie po śmierci młodego niepełnosprawnego człowieka, która głęboko ją dotknęła. Powierzy ona Grimaldiemu swoje obawy i ostatecznie padnie mu z płaczem w ramiona. Samobójstwo inżyniera, któremu nie będzie mogła zapobiec, na nowo obudzi ten egzystencjalny niepokój, na który bohaterka znajdzie ostateczną, niemal magiczną odpowiedź, udając się do meczetu Sulejmana w Stambule. Widzowie muszą sami zinterpretować porwanie kartki papieru przez wznoszący powiew wiatru, o którym mówił Grimaldi, jednak z pewnością będzie ono symbolem nadziei w świecie pełnym rozczarowań.

Michel Condé
Les Grignoux (Liège, Belgia)
<http://www.grignoux.be>

¹ Imię to oznacza po włosku miód.
² W 2011 r. stopa bezrobocia osób poniżej 25 roku życia przekroczyła 40% we Włoszech i Portugalii oraz wyniosła ponad 50% w Hiszpanii, Grecji i Chorwacji.
³ François Dubet, *Le Déclin de l'institution*, Paris, Seuil, 2002.

-3-

PROPOZYCJE WĄTKÓW DO DYSKUSJI

- Miele/Irène: Początkowo świat młodej kobiety wydaje się być wyraźnie podzielony. Jednak dwa zasadniczo oddzielone od siebie światy będą się pomalą przenikać. Jakie mogą być przyczyny tego postępującego przenikania?
- Muzyka odgrywa istotną rolę w *Miele*: towarzyszy ona głównie scenom wspomaganym samobójstwem. Ale bez wątpliwości używa się jej na różne sposoby. Jakie znaczenie ma dla bohaterów muzyka? Dlaczego wydaje się nieodzowna w chwilach towarzyszenia umierającym?

-4-